

et Onfte eller en Forventning, og det have Forslagskilderne udtrykt i § 27 om den udvidede Almueskole. Jeg maa gjentage, at ved den udvidede Almueskole fortaas ikke en Udvidelse med Hensyn til Alderen udover 14 Aars Alderen, men en Udvidelse af Undervisningen indenfor den sædvanlige undervisningspligtige Alder. Det har man udtrykt saaledes, at, forsaavidt Kommunerne, Kjøbstad og Land, ville udvide, selvsølgelig godvillig, deres offentlige Skolevæsen udover, hvad de ere forpligtede til, i samme Grad kunne de dertil vente Højeopmuntring fra Statens Side. Man holder sig forvisset om, at, naar Kommunalbestyrelserne gennem en saadan Lov faae fixeret, begrænset og fastslaaet deres Pligter og vide: det skulle vi gjøre, og saa behøve vi ikke at leve under en stadig Frygt for vilkaarlig at blive paabudt snart Dette, snart Dint, saa vil det ogsaa bidrage til, at Kommunalbestyrelserne ved denne Frihed ville komme til at føle ogsaa deres Ansvar og ville følge Tidens Krav og gjøre mere for den almindelige Skoleundervisning end det rent forpligtende, især naar de dertil opmuntres af Staten ved Højeopmuntring. Vi have derfor den Tro, at, uagtet denne Paragraf fremtræder som en Onfte- og Forventningsparagraf, saa vil den, bygget sammen med de øvrige, faae væsentlig Betydning for den almene Undervisnings Fremme heri Landet.

Jeg kommer nu til det 3 die Affnit, som omfatter den private Børneskole. Der er Dele i Landet, hvor man fortaar dermed det, vi kalde Friiskoler. Det er blevet det traditionelle Navn for adskillige private Skoler i adskillige Egne: den private Børneskole. Den er overordentlig lidet eller saa godt som slet ikke berørt i tidligere Lovforslag. Vi have troet at maatte optage nogle Bestemmelser denne Skole angaaende. I Kjøbstæderne er der henimod 25 pCt. af undervisningspligtige Børn, der undervises i private Skoler; jeg taler om Byerne udenfor Kjøbenhavn. Paa Landet er der endnu kun ca. 3½ pCt. antagelig. Det er altsaa, navnlig ikke paa Landet, saa stort et Antal Børn, men baged selve det lille Antal ligger et vigtigt Princip, og det er dette, at man skal søge at gjøre det muligt at støtte den private Undervisning, hvor Forældrene som deres Børns naturlige Bærger tro at kunne fremme deres Undervisning bedre igennem denne end ved at sende dem hen til visse bestemte offentlige Skoler. Hidtil have disse private Skoler saa godt som ikke haft nogenformelt Hjælp fra Kommunen eller Staten. De Bidrag, der ydes fra Kommunerne, ere aldeles forsvindende. Understøttelserne fra Kommunerne ere i de sidste 3 Aar i Gjennemsnit for Byernes Bedkommende 10,516 Kr. og for Landet 10,297, og kun 17 Kommuner paa Landet have gjort dem delagtige

i den lovbestaaende i Kronens Skolepenge. De have i den Henseende ingen pekuniær Hjælp havt. Nu foreslaa vi med Hensyn dertil i § 31, at der gives de privat underviste Børn, forsaavidt de ere under 9 Aar, 4 Kr. og forsaavidt de ere over 9 Aar, 8 Kr. om Aaret til Hjælp. Endvidere foreslaa vi i § 32, at Kommunalbestyrelserne ere bemyndigede til, indenfor visse Grændser, at tilstaa Laan og Tilskud til private Skoler, og endvidere foreslaas i § 33 visse Bestemmelser om, at private Lærere kunne faae Afgang til Alderstillet og til en nærmere bestemt Understøttelse. Ligesom det vil findes i andre Paragrafer, at Kommunerne efter vort Forslag ere bemyndigede, uden at spørge Amtsrædet, som de nu skulle gjøre, til at yde Tilskud til en privat Skole, der vil tage visse Børn, saaledes gjælder det ogsaa om de pekuniære Understøttelser, som efter vort Forslag kunne tilflyde den private Skole, angaaende Skolepengene, Afgang til Laan eller Tilskud fra Kommunerne, Afgang til Alderstillet, aarlig Understøttelse og Betaling for modtagne Børn og endelig angaaende en eventuel Skedetræden for den offentlige Skole, jvfr. § 23 og Slutningen af § 50. Der har jo været meget forskellige Meninger herom, alt efter det Syn, man har paa den offentlige og den private Skole; i Meget grændse Forholdene til hinanden, men Overlighederne have vi ikke søgt at tilfredsstille, thi vi tro ikke, at det er tjenligt til nogen Side, men vi tro, at det er fuldt berettiget indenfor det Omraade, vi her have nævnt, at støtte den private Undervisning. Med Hensyn til selve Virksomheden have vi ment, at der ikke i nogen Maade maatte gribes ind i disse Skolers Virksomhed og Frihed, de have ligesom hidtil kun at aflægge Regnskab for deres Virksomhed ved den offentlige Prøve. Den Duelighedsprøve, som hidtil har været forlangt for dem, der ville have Examen i deres Skole, have vi troet passende kunde bortfalde, jvfr. § 29, idet vi have ment, at Læreren egen Virksomhed, hans Indstilling af Børnene til Prøven, nok skal vise vedkommende Skolekommission, om han duer eller ikke, og duer han ikke, vilde hans Børn efter vort System ikke kunne bestaa Prøven, og dermed bestaar han heller ikke. Heller ikke have vi troet at kunne følge Bestiretallet fra 1873, naar det foreslog, at Skoleinspektørerne skulle inspicere de private Skoler; vi have ment, at det ikke skulde være Tilfældet, undtagen naar den private Skolebestyrer selv ønskede hans Nærværelse. I den sidste Paragraf af dette Affnit have vi søgt at skjælnemmellem, hvad man fortaar ved Hjemmeundervisning, og hvad man fortaar ved den private Børneskole, det flyder noget over i hinanden for Tiden; hvis man ikke vil holde Grænd-